

РЕЦЕНЗІЯ

кандидатки педагогічних наук, НЕСТЕРЕНКО Марини Миколаївни
на дисертаційне дослідження **ОЛЕКСЕНКО Каріни Борисівни**
**«Формування готовності майбутніх учителів початкової школи до
проєктування навчального середовища»**

подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю
011 Освітні, педагогічні науки

Актуальність теми дисертації. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до проєктування навчального середовища НУШ є одним із важливих завдань вищої освіти в Україні. Проєктувальна діяльність передбачає наявність у педагога здатності до прогнозування змісту, засобів, технологій навчання; досвід, пов'язаний із моделюванням уроків, перспективним плануванням педагогічного процесу. Вчитель організовує фізичний простір класної кімнати (навчальні осередки, мобільні парти, розміщення творчих робіт); забезпечує сприятливий психологічний клімат у класі, а в умовах дистанційного освітнього процесу взагалі переносить навчальне середовище в віртуальну площину. Отже, можна стверджувати, що проєктування є основою щоденної педагогічної діяльності.

Однак, варто визнати, що в університетах цей аспект підготовки майбутніх учителів початкової школи реалізується недостатньо системно. Саме тому, звернення авторки дисертаційної роботи до означеної теми, націлене на успішний пошук і апробацію нових, більш конструктивних шляхів формування готовності майбутніх учителів початкової школи до проєктування навчального середовища, є своєчасним.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота узгоджується з комплексною науково-дослідною темою кафедри початкової освіти факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв Бердянського державного педагогічного університету «Підготовка

майбутніх учителів в умовах варіативності початкової освіти» (державний реєстраційний номер 0121U110223).

Особистий внесок здобувана в отриманні наукових результатів.

Ключові результати дослідження висвітлено у достатній кількості наукових публікацій авторки. Отже, можна констатувати, що наукові положення, висновки та рекомендації, які було отримано в рамках експерименту, в друкованих працях представлено достатньо повно.

Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів.

Представлена робота підпорядкована єдиній логіці та якісно презентує хід і результати дослідження. Слід відзначити міцне теоретичне підґрунтя, чітко окреслену методологію наукових підходів до розв'язання поставлених завдань, правильну організацію експериментальної роботи. Дослідниці вдалося на основі глибокого та різнобічного аналізу джерельної бази виокремити наявні суперечності, що потребують розв'язання, визначити основні напрями дослідження означеної проблеми. Авторка грамотно провела експеримент, довела його результативність за допомогою якісного та кількісного аналізу.

Таким чином, аналіз основних положень дисертації дозволяє скласти загальне позитивне уявлення про науковий апарат роботи, її теоретичні засади та визначає наукову цінність і логіку зазначеної праці, що представляє собою повний дослідницький цикл.

Наукова новизна отриманих результатів визначається обраною темою дослідження, його теоретичною та практичною значимістю з огляду на актуальність роботи. Так, обґрунтовано, розроблено й експериментально перевірено структурно-функціональну модель формування готовності майбутніх учителів початкової школи до проєктування навчального середовища; уточнено сутність понять «готовність майбутніх учителів початкової школи до проєктування навчального середовища» та «формування готовності майбутніх учителів початкової школи до проєктування навчального середовища», тлумачення яких зорієнтовано на

предмет дослідження. Здійснений науковий пошук дозволив визначити шляхи вдосконалення змісту професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи завдяки оновленню практично-орієнтованої складової дисциплін циклу професійної та практичної підготовки, що у свою чергу сприяє вдосконаленню якості надання освітніх послуг.

Заслужують на увагу визначені в роботі сучасні ключові вимоги до проєктування навчального середовища учнів і новітні орієнтири щодо підготовки майбутніх учителів початкової школи до означеної діяльності. Вони лаконічно відображають не тільки основні аспекти реформи Нової української школи, а й глобальні тенденції розвитку людства. Ці орієнтири становлять теоретичну основу як умов формування готовності майбутніх учителів початкової школи до проєктування навчального середовища, обґрунтованих і застосованих у дисертаційному дослідженні, так і системи завдань проєктної діяльності, які обумовлюють практичну цінність цієї наукової роботи.

Отримані результати свідчать про наукову компетентність дисертантки, її вміння бачити актуальні проблеми професійної освіти, готовність розв'язувати їх на достатньо високому рівні. Робота К.Б. Олексенко за своїм змістом і формою є завершеним самостійним дослідженням.

Дискусійні зауваження та пропозиції до змісту дисертації. Загалом позитивно оцінюючи наукове та практичне значення роботи, висловимо деякі зауваження та побажання стосовно змісту роботи:

1. На нашу думку, слід було б чіткіше схарактеризувати сутність поняття «навчальне середовище початкової школи» та обґрунтувати його вживання в контексті сучасної науково-педагогічної літератури.

2. Вважаємо, що підрозділ 1.1 занадто великий за обсягом. Бажано було б більш лаконічно представити аналітичний матеріал відповідно до виокремлених вимог до проєктування навчального середовища учнів.

3. Доцільно було б деталізувати джерела, до яких зверталася авторка для наукового обґрунтування проблеми формування готовності

майбутніх учителів початкової школи до проєктування навчального середовища на сторінках 45–57 підрозділу 1.1.

4. Визначені та схарактеризовані дисертанткою компоненти готовності майбутніх учителів початкової школи до проєктування навчального середовища дають системне та повне уявлення щодо сутності досліджуваного професійного новоутворення, однак нерівномірно. Так, вважаємо аналіз емоційно-вольового компоненту краще було б скоротити.

5. Робота значно виграла б, якби в змісті дисертаційного дослідження авторка детальніше описала особливості реалізації експерименту в умовах дистанційного освітнього процесу, а саме: які завдання пропонувалися здобувачам вищої освіти для формування в них відповідних навичок проєктування навчального середовища початкової школи в дистанційному режимі навчання; як ці завдання реалізовувалися в умовах віртуальної взаємодії викладачів і студентів експериментальних груп.

Водночас висловлені недоліки та побажання не є принциповими, мають рекомендаційний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження, яке заслуговує на підтримку.

Аналіз рукопису дисертаційного дослідження та переліку опублікованих праць дає підстави для висновку про те, що робота ОЛЕКСЕНКО Каріни Борисівни «Формування готовності майбутніх учителів початкової школи до проєктування навчального середовища» є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має вагомe теоретичне та прикладне значення, заслуговує позитивної оцінки, відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України №40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог щодо оформлення дисертації», а також відповідає вимогам, передбаченим п. 10 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України №167 від 6.03.2019 р.), і може бути подане до розгляду спеціалізованої вченої ради на предмет допуску до захисту на здобуття

наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні,
педагогічні науки.

Рецензентка –
кандидатка педагогічних наук,
доцентка кафедри початкової освіти
Бердянського державного
педагогічного університету

Марина НЕСТЕРЕНКО

Підпис Марини Нестеренко засвідчую
Начальник відділу кадрів

Марина ВРУЦЬКА